

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 19 juni 2018

Mål nr

Ö 478-17

PARTER

Klagande

Adelina Gross AB, 556764-0858

Volframsgatan 14

213 64 Malmö

Ombud: Advokat C-OW

Motpart

Promlinus D.O.O. Prokuplje, 06129030

18405 Dzigolj

Prokuplje

Serbien

Ombud: Advokat CS och jur.kand. SW

SAKEN

Verkställighet av utländsk skiljedom

Dok.Id 149783

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstodomstolen.se	

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2016-12-23 i mål Ö 6418-15

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen, som ogillar yrkandet från Promlinus D.O.O. Prokuplje om avvisning av Adelina Gross AB:s invändning om bristande talerätt, avslår Adelina Gross AB:s överklagande.

Adelina Gross AB ska ersätta Promlinus D.O.O. Prokuplje för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 32 000 kr, avseende ombudsarvode, och ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Adelina Gross AB har yrkat att Högsta domstolen ska upphäva hovrätts beslut och förklara att skiljedomen meddelad den 3 mars 2015 i Belgrad inte får verkställas i Sverige. Bolaget har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten och Högsta domstolen.

Promlinus D.O.O. Prokuplje har bestritt ändring av hovrätts beslut och yrkat ersättning för sin rättegångskostnad i Högsta domstolen. Bolaget har yrkat att Adelina Gross AB:s invändning om bristande talerätt ska avvisas.

SKÄL**Prejudikatfrågan**

1. Målet avser en ansökan om verkställighetsförklaring av en serbisk skiljedom. Prejudikatfrågan är om en part genom sitt agerande i samband med

ett skiljeförfarande kan förlora sin rätt att åberopa en omständighet som enligt parten utgör hinder mot verkställighet av skiljedomen.

Bakgrund

2. Det svenska bolaget Adelina Gross AB ingick 2010 ett avtal med det serbiska bolaget Hammeum International om att Adelina med exklusiv rätt skulle bedriva försäljning av Hammeum Internationals produkter på den skandinaviska marknaden. Enligt avtalet skulle eventuella tvister avgöras genom skiljeförfarande. Hammeum International har numera bolagsfirman Promlinus D.O.O. Prokuplje.
3. Tvist uppkom och Hammeum International påkallade i februari 2014 skiljeförfarande hos Skiljedomstolen vid Serbiens handelskammare i Belgrad. Adelina förelades att ge in skriftligt svaromål och att tillsammans med Hammeum International utse en ensam skiljeman, alternativt låta skiljedomstolens styrelse utse en skiljeman.
4. Adelina ingav varken svaromål eller yttrande avseende utnämning av skiljeman. Efter att skiljedomstolen prövat sin behörighet utnämndes en ensam skiljeman. Parterna underrättades skriftligen om utnämningen. Ingen av parterna gjorde någon invändning.
5. Skiljemannen fann att skiljedomstolen var behörig att handlägga tvisten eftersom det fanns ett skiljeavtal som omfattade tvisten och då Adelina inte hade invänt mot skiljedomstolens behörighet.
6. Adelina inställde sig inte till muntlig förhandling och avhördes inte heller i övrigt under förfarandet. Genom slutlig skiljedom den 3 mars 2015 förpliktades Adelina att till Hammeum International betala 30 562,80 euro jämte ränta och ersättning för kostnader för skiljeförfarandet.

7. Hammeum International ansökte i juli 2015 hos Svea hovrätt om att skiljedomen skulle förklaras verkställbar i Sverige.

8. Adelina motsatte sig verkställighet på den grunden att skiljedomstolen inte hade varit behörig att befatta sig med tvisten. Parternas skiljeavtal innebar enligt Adelina att tvister skulle avgöras genom ad hoc-skiljeförfarande med tillämpning av bestämmelserna i den serbiska lagen om skiljeförfarande. Skiljenämndens tillsättande och dess sammansättning samt skiljeförfarandet, som skett i enlighet med skiljedomstolens regler, stred därför mot parternas avtal.

9. Hovrätten har förklarat att skiljedomen får verkställas i Sverige. Domstolen har funnit att det ålegat Adelina att föra fram en behörighetsinvändning under skiljeförfarandet och att – eftersom så inte har skett – Adelina får anses ha avstått från invändningen.

10. Adelina har överklagat hovrättens beslut och har i Högsta domstolen även fört fram en invändning om bristande talerätt.

Frågan om talerätt

11. Adelina har gjort gällande att det inte är Hammeum International som är den egentliga sökanden i verkställighetsärendet, utan ett annat serbiskt bolag med bolagsfirma Hammeum.

12. Hammeum International har i första hand yrkat att invändningen om bristande talerätt ska avvisas eftersom den är ny i Högsta domstolen och i andra hand bestritt att talerätt inte skulle föreligga.

13. Det finns inte något hinder mot att Adelina i Högsta domstolen för fram denna invändning (se NJA 2016 s. 798).

14. När det gäller partsförhållanden har domstolen i ett verkställighetsärende i princip att utgå från vad som anges i skiljedomen och i ansökan om

verkställighet (se NJA 2014 s. 125). I skiljedomen är Hammeum International angivet som part. Bolaget är även angivet som sökande i verkställighetsärendet. Det har inte framkommit något som utvisar att Hammeum International ändå skulle sakna behörighet som sökande.

Erkännande och verkställighet av utländsk skiljedom

Rättsliga utgångspunkter

15. Huvudregeln är att en utländsk skiljedom, som grundar sig på ett skiljeavtal, ska erkännas och verkställas i Sverige (53 § lagen, 1999:116, om skiljeförfarande). I 54 § anges vissa omständigheter som utgör hinder mot verkställighet. Enligt fjärde punkten föreligger hinder, om den mot vilken skiljedomen åberopas, visar att skiljenämndens tillsättande eller dess sammansättning eller skiljeförfarandet strider mot vad parterna har avtalat eller, om avtal om detta saknas, mot lagen i det land där förfarandet har ägt rum.

16. Lagens reglering i 54 § är avsedd att överensstämma med de hindergrunder som räknas upp i artikel V (1) i New York-konventionen från 1958 om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar (se prop. 1998/99:35 s. 199). I rättspraxis har uttalats att vid tillämpningen av lagen bör konventionens syfte att underlätta verkställighet beaktas (se bl.a. NJA 2003 s. 379 och NJA 2010 s. 219 p. 7). Vid bedömningen bör även internationell rättspraxis och de principer som är förankrade i UNCITRAL:s modellag beaktas (jfr Högsta domstolens beslut den 4 maj 2018 i mål Ö 3626-17 p. 16).

Förlust av rätt till invändning om verkställighetshinder

17. Varken 54 § lagen om skiljeförfarande eller New York-konventionen har någon uttrycklig regel om verkningarna av parts passivitet under ett skiljeförfarande. Konventionen har emellertid ansetts innehålla en princip om att en part som hinder mot verkställighet inte kan åberopa en omständighet, som denne kände till, men inte invände mot under skiljeförfarandet (se bl.a.

Albert Jan van den Berg, *The New York Arbitration Convention of 1958*, 1981, s. 185 och 266 samt Marike Paulsson, *The 1958 New York Convention in Action*, 2016, s. 162 ff.). På liknande sätt finns det bestämmelser om att parts passivitet kan medföra att parten förlorar rätten till klander av skiljedom i såväl den svenska lagen om skiljeförfarande (34 § andra stycket) som i UNCITRAL:s modellag (artikel 4). Även den serbiska skiljeförfarandelagen, som bygger på modellagen, har en sådan regel (artikel 43).

18. Det finns ett stort antal avgöranden från olika jurisdiktioner gällande verkställighetshinder enligt konventionens artikel V (1), där nationella domstolar – även utan en uttrycklig bestämmelse härom – med hänvisning till parts passivitet under skiljeförfarandet har ogillat invändningar om hinder mot verkställighet. Det har bl.a. uttalats att en invändning mot skiljenämndens behörighet inte är en omständighet som en part kan vänta med att åberopa för det fall denne förlorar skiljeförfarandet. Likaså har en part ansetts förhindrad att åberopa invändningar mot skiljenämndens sammansättning som denne inte hade framfört i skiljeförfarandet. (Se bl.a. UNCITRAL Secretariat Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York 1958) 2016 Edition s. 187–204 och Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*, Second edition Volume III 2014, s. 3537 ff. och 3585.)

19. Slutsatsen av det anförda är att en part genom sitt agerande i samband med skiljeförfarandet kan förlora sin rätt att åberopa en omständighet som enligt parten utgör hinder mot verkställighet av skiljedomen.

Bedömningen i detta fall

20. Adelina har – efter att ha underrättats om skiljeförfarandet och utnämningen av skiljeman – inte fört fram några invändningar mot skiljedomstolens och skiljemannens behörighet eller mot förfarandet i övrigt. Bolaget har

därmed förlorat sin rätt att åberopa dessa omständigheter som hinder mot verkställighet.

21. Överklagandet ska därför avslås. Adelina ska åläggas att ersätta Promlinus D.O.O. Prokoplje för rättegångskostnad i Högsta domstolen. Det yrkade beloppet är skäligt.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ann-Christine Lindeblad, Svante O. Johansson, Lars Edlund (referent), Stefan Johansson och Malin Bonthron
Föredragande justitiesekreterare: Maria Ulfsdotter Klang